

Constant in 2018

Constant ontwikkelt, onderzoekt en experimenteert.

Constant vertrekt vanuit feminismes, copyleft, Free/Libre + Open Source Software.

Constant houdt van collectieve digitale artistieke praktijken.

Constant organiseert transdisciplinaire werksessies.

Constant maakt installaties, publicaties en uitwisselingen.

Constant werkt samen met kunstenaars, activisten, programmeurs, academici, ontwerpers.

Constant is actieve archieven, poëtische algoritmes, lichaam en software, weerbarstige boeken, cqrrelaties, counter cartografieën, gesitueerde edities, e-sporen, extitutionele netwerken, tussenwerk, vrije graphics, performatieve protocollen, herleren, discursieve infrastructuren, hacking devices.

<http://www.constantvzw.org>

Werksessies

Werksessies zijn intensieve transdisciplinaire momenten die Constant twee keer per jaar organiseert. We creëren een tijdelijke werkomgeving, waar deelnemers hun verschillende soorten expertise aan elkaar kunnen koppelen om samen ideeën, prototypes en onderzoeksprojecten te ontwikkelen. We maken bij voorkeur gebruik van Free, Libre en Open Source software en van data die beschikbaar is onder een open licentie.

Ageing companions / Geprogrammeerde veroudering / Les cyborgs vieillissants

17-23/06 · De Pianofabriek Kunstenwerkplaats

De levensloop van mensen, dieren en machines is met elkaar verknoopt via elektronische circuits met beperkte levensduur: accessoires die bioritmes of de groei van specimina meten, interactieve medische implantaten, genetwerkte pacemakers en draadloze defibrillatoren zijn een alledaagse realiteit. Terwijl de lichamen verslijten verouderd ook de technologie die wordt meegedragen en/of waar ze deel uitmaken, of het nu gaat om een lege batterij, een afgeleefde computerchip of een monitor op afstand die de laatste update niet meer aankan. De veroudering van biologische en technologische processen versmelt en het is niet altijd duidelijk of we met fysieke of met geprogrammeerde obsolescentie te maken hebben.

Onder invloed van vergaande medicalisering, miniaturisering en algoritmische optimalisering lijkt levensverlenging nog slechts een technische uitdaging zonder grenzen. Gecalibreerd aan de hand van voortdurend bijgewerkte datastromen worden we samen ouder zonder acht te slaan op wie of wat er toegang heeft, waar we al die tijd zullen blijven en hoe lang we zullen meegaan. Ondertussen genereren we dumpplaatsen vol lekkende bits en bytes, overjarige accu's en kapotte componenten. De verbonden veroudering van lichamen en apparaten voltrekt zich in microsecondes en op geologische tijdschaal. Ze speelt zich zowel af op nano-formaat als in een globale context. Terwijl de tools innoveren, vergrijzen de lijven, en houden haperende apparaten de belofte van eeuwige jeugd in stand.

Tijdens de werksessie *Geprogrammeerde veroudering* gingen we aan de slag met de levensduur van zowel

technologie als van lichamen, en de manier waarop die twee aspecten met elkaar verweven zijn. Hoe houden ouder wordende lijven elkaar en hun technologische partners gezelschap? Hoe maken ze kenbaar wat specifiek is voor hun generatie? Wat zou het betekenen om samen levenslang te leren? Speelt leeftijdsdiscriminatie een rol in zogenaamd 'nieuwe' technologie? Kunnen we ecosystemen ontwikkelen die tijd en schaal solidair overstijgen? Hoe lichamen en extensies voor te stellen, voorbij de houdbaarheidsdatum van concepten als *The Internet of Things* en *The Quantified Self*?

Deelnemers: Matthias Pitscher, Azahara Uberta Biedma, Anja Hertenberger, Marije Baalman, Rebecca Louise Breuer, Riek Sijbring, Fanny Zaman, Blanca Callen, Laura Benitez, Konstantin Mitrokhov, Maria Dada, Helen Pritchard, Claudia Borges, Joana Chicau, Lionel Broye, Constanza, Emile Devereaux, Andrea Charise, Kristin Neidlinger, Anne-Laure Buisson, Donatella Portoghese, Femke Snelting, Gregor, Jara Rocha, Martino Morandi, Peter Westenberg, Wendy Van Wynsberghe, Zoumana Méité

Werkssessie ontwikkeld in samenwerking met kunstwerkplaats en gemeenschapscentrum De Pianofabriek, met bijdragen van COSIC (Computer Security and Industrial Cryptography group) en IMEC, Leuven.

Pianorama Extra

Filmvertoning · 21/06 · De Pianofabriek

Hoe houden ouder wordende lijven en hun technologische partners elkaar gezelschap, nu en in de toekomst?

Filmprogramma in het kader van seniorencinema Pianorama. Met zorgrobots, digitale oma's en hybride beesten.

Na afloop vond een geanimeerde nabespreking plaats met taart en koffie.

Performance Zoumana Méité

Performance · 23/06 · De Pianofabriek

Theatermaker en performer Zoumana Méité speelde met elektromagnetische apparaten om te onderzoeken welke oude ideeën over de 'ziel' deze zogenaamde nieuwe technologieën bij zich dragen. Aan de hand van observaties die hij tijdens de werksessie deed, bewoog hij met radiogolven, inktdruppels en de herinneringen van zijn eigen lichaam.

"Ik vorm het beeld van een zwarte inktdruppel die in mijn oog valt, waardoor ik me het mogelijke herinner. Ik zie elke aarzeling, bevend, sidderend als een oscillografie van magnetisch geladen vlees. De geobjectiverde trillingen zijn als verspreide en gespatte sporen, die andere aarzelingen, twijfels ... en fragmenten van een georiënteerd gebaar genereren. Ik laad mijn vlees gedeeltelijk op met een sterk verlangen, met iets wat me obsedeert. Ik verzamel het vocht van mijn lever op vloeipapier. Druppels van een (id)entiteit ..."

Alchorisma

Werkssessie · 2-8/12 · Z33, Hasselt

Alchorisma is een verzonnen woord dat verwijst naar de relaties tussen algoritmes, charisma, ritme, alchemie en karma. *Alchorisma* was een werksessie van Constant die panpsychische wereldbeelden wilde integreren in de ons omringende charismatische technologie. We gingen op zoek naar manieren om bestaande algoritmische modellen te infecteren met filosofieën die het samenleven met niet-menselijke wezens centraal stellen.

Algoritmes hebben hun weg gevonden naar ons alledaagse leven via wiskunde en informatica. Het zijn reeksen van regels, gedragingen of methodes die aan de basis liggen van de softwares die we gebruiken. Algoritmes zijn verstrengeld geraakt met probleemoplossende visies van ingenieurs, en meer recent ook met strategieën van marketeers, patentenverzamelaars en vaak moreel verontrustende procedures voor besluitvorming. Maar algoritmes beperken zich niet tot machines. Ze zijn inherent aan alle materie, organisch en anorganisch, microscopisch en macroscopisch. Ze beschrijven ook generatieve processen van levende wezens, de vertakking van bomen, bijvoorbeeld, celdelingen of bewegingen van menigten en vloeistoffen.

Zelden zien we de algoritmes zelf, omdat ze ingebed zijn in broncode, wetten uit de natuurkunde of DNA. We zijn wel omringd met hun effecten. Zwijgzame en onzichtbare algoritmes bepalen vaak wat we doen, ze beïnvloeden processen en gedragingen in het menselijk samenleven, economieën en rechtsstelsels. Maar de beïnvloeding is wederzijds, ook wij hebben agency en kunnen hun gedrag en richting mee bepalen.

Alchorisma onderzocht de mogelijkheden om het algoritmische te infecteren, besmetten en transformeren met andere wereldbeelden, die niet exclusief gericht zijn op mensen. Ze vormde een gemeenschappelijk werkveld,

van waaruit algoritmes zich konden beginnen te bevrijden van strikt optimaliserende concepten.

In de specifieke context van het voormalige begijnhof van Z33 benaderden we het concept van niet-antropocentrische algoritmes door ons vertrouwd te maken met de perspectieven van bomen, stenen en spirits. Elk van deze entiteiten bood een toegang naar een panpsychisch wereldbeeld: een voorstel waarin alle materie een vorm van bewustzijn heeft, waarmee we in dialoog kunnen gaan.

Welke patronen, veranderingen en gedragingen kunnen we ontdekken in dialoog met stenen, bomen en spirits? Welke algoritmes liggen aan de basis van hun eigenschappen, processen en noden? Hoe kunnen we die vertalen naar voor ons leesbare vormen? Op welke manier kunnen die algoritmische modellen (dis)functioneel worden? En hoe kunnen ze ons leren om beter om te gaan met niet-enkel-menselijke entiteiten?

Anne-Laure Buisson en **An Mertens** (Constant) coördinerden de week en lieten zien hoe je vrienden kan worden met een boom.

Maja Kuzmanovic & **Nik Gaffney** (FoAM) verkennen panpsychisme en animisme in hedendaagse technomaterialistische samenlevingen. Voor Alchorisma focuste FoAM zich op geologische substraten van digitale technologie. Vanuit hun tijdelijke residentie in Japan nodigden ze ons uit om af te stemmen op geologische entiteiten en ijstijdsbelevingen, om te experimenteren met algoritmes die het binaire onderscheid doen vervaagen tussen natuur en cultuur, menselijk en niet-menselijk, leven en dood. <https://fo.am/>

Het collectief **RYBN** presenteerde hun werk ADM XI en Data Ghosts als casestudies van het integreren van niet-menselijke entiteiten in de algoritmische wereld. Met behulp van de methodologie die ze daarvoor hebben ontwikkeld, werkten we aan een gemeenschappelijke syntax voor de week. <http://rybn.org/>

Marleen Verschueren, Linda Verplancke, Karin Van Ginneken, Martina Gylsen, Nele Deman, Erik De Wilde en **Ingrid Baisier**, een groep lokale sjamanen, nodigden ons uit in de wereld van de spirits met een ritueel aan het begin van de werksessie.

In samenwerking met: Z33 (Studio Time), FoAM, rybn.

Met de steun van: Domein Bokrijk & Agentschap voor Natuur & Bos.

Met deelname van: Adva Zakai, An Mertens, Anne Adé, Anne-Laure Buisson, Annie Abrahams, Arthur Gouillart, Artyom Kolganov, Axel Meunier, Donatella Portoghese, Erik De Wilde, Femke Snelting, Gaspard Bébié-Valérian, Ils Huyghens, Ingrid Baisier, Isabella Aurora, Jack Boyer, Karin Ulmer, Karin Van Ginneken, Kevin Bartoli, Linda Verplancke, Maeva Borg, Maja Kuzmanovic, Malgorzata Zurada, Marika Dermineur, Marleen Verschueren, Martina Gylsen, Mauro Ricchiuti, Nele De Man, Nik Gaffney, Peter Westenberg, Roberto Simone, Sumugan Sivanesan, Tiina Prittinen, Vesna Manojlovic, Wendy Van Wynsberghe.

Forest Law + Night Soil - Nocturnal Gardening

Filmvertoning · 4/12 · De Nieuwe Zaal, Hasselt

Z33 organiseerde in het kader van de werksessie een screening van twee films die dieper ingingen op de thematiek van magie en spiritualiteit. De twee films lieten zien hoe kunstenaars op hun eigen manier inspelen op onze hedendaagse omgang met elementen uit de aarde en de natuur.

- Ursula Biemann & Paulo Tavares, *Forest Law* Ecuador / Switzerland - 2014 - 38 min.
- Melanie Bonajo, *Night Soil - Nocturnal Gardening* US/NL - Full HD one-channel color video with sound, 49:47 min.

Iteraties

Iteraties is een Europees samenwerkingsproject tussen Dyne.org (NL), esc medien kunst lab (AT), Hangar (ES) en Constant (BE). Tussen 2017 en 2020 vindt een reeks activiteiten plaats in Barcelona, Graz, Giampillieri en Brussel.

Iteraties onderzoekt de toekomst van artistieke samenwerking in digitaal genetwerkte contexten. Multidisciplinaire kunstenaars en makers worden bij elkaar gebracht om speculatieve werken te creëren die de verbeelding voeden van mogelijke vormen van artistieke samenwerking.

<http://www.iterations.space/>

Iteraties #1: Trasformatorio

Residentie · 20/4-1/5 · Giampillieri, Sicilie

Trasformatorio was een tijdelijk laboratorium dat plaatsvond in Sicilië van 20 april tot 1 mei 2018. Transformatorio werd georganiseerd door Dyne.org in samenwerking met organisaties en bewoners van de wijk Giampillieri in de stad Messina op Sicilie. Kunstenaars kregen de kans intensief samen te werken met bewoners in deze bijzondere omgeving die recentelijk door een modderstroom was bedolven.

Trasformatorio was de eerste residentie in het kader van het project Iterations.

Met: Emmanuel Ndefo, Jana Nunich, Ilya Kuzubov, Hans (Hansko) Visser, August Black, Gabriele "Asbesto" Zaverio, RE, Francesco Franchina, Cristiano Siri, Martina Caronna, Giulia Della Valle, Iwona Rozbiewska, Aleksander, Ezio Ciccicarella, Nino Triolo, Samuele Albani, Azahara Ubera, Mose Previti, Jerneja Rebernak, Rosaria Sfragara, Ahmed Helmy, Claire Ducene, Louis Rodil Fernandes, Irene Domingues, Rosa Mundi, Ludovica Avet-rani, Paolo Bonelli, Rossella Midili en Federico Bonelli.

Iteraties # 2: Residentie voor een collectieve onderzoeksgerichte artistieke productie in Hangar

Residentie · 31/10-14/11 · Hangar, Barcelona

Kunstencentrum Hangar in Barcelona nodigde kunstenaars uit om deel te nemen aan de tweede 'iteratie' van het Europese project 'Iterations'. De geselecteerde kunstenaars werkten met een groep van vier andere kunste-

naars uit Barcelona. Samen ontwikkelden ze een collectief artistiek project, tijdens een residentie van 15 dagen in Hangar.

Met: Antonia Manhartsberger, Contanza Mendoza, Giulia Deval, Azahara Ubera, Iris Torruella, Julia Gorostidi, Rosa Llop.

Constant_V

Constant_V is een reeks kleinschalige installaties in de vitrine van Constant's kantoor. Deze installaties gaan soms vergezeld van een workshop door de kunstenaar(s) waardoor niet alleen het eindproduct, maar ook het creatieproces centraal komt te staan.

Constant_V gebruikt het raam als een membraan: het toont kunstenaars en projecten die verbonden zijn aan Constant. Constant_V geeft voorkeur aan het tonen van werken in ontwikkeling, en geeft zichtbaarheid aan de conceptuele, technische en collectieve aspecten van het creatieproces. Constant_V toont werk dat gemaakt is met vrije software, en dat wordt gedistribueerd onder een open content licentie. Op deze manier geeft Constant_V voorbijgangers inzage in de wereld van F/LOSS kunst.

Constant_V toont uiteenlopende soorten digitaal werk: van video tot interactief werk, van grafisch ontwerp tot gehackte machines en prototypes.

http://www.constantvzw.org/site/-Constant_V,196-.html

A Model for a Politician

Installatie · 23/11/2017-24/1 · Constant

Met *Een model voor een politicus* onderzoekt Gijs de Heij de rol van taal- en beeldprofielen in de politiek en de manier waarop ze ons oordeel kunnen beïnvloeden. Constant ontving *The Weekly Address* in de vitrine van zijn kantoor. Dit apparaat gebruikt spraakherkenning en machine learning om patronen in de manier van spreken van een politicus te analyseren. Terwijl machine learning patronen herkent en betrouwbare en herhaalbare resultaten op basis van een dataset produceert, maken politici patronen door middel van retoriek, vaak door hun boodschap te herhalen om hun eigen waarheid over te brengen.

Liefdesbrieven van een politicus

Workshop · 14/2 · Constant

In deze workshop schreven we liefdesbrieven met materiaal uit het archief dat aan de basis ligt van de installatie: de wekelijkse videoespraken van Barack Obama, opgeknipt tot preciese fragmenten met zinsdelen en woorden. Daarbij bekeken we de software, algoritmes en

interfaces die werden gebruikt om het taalgebruik van de politicus te analyseren. We schreven op basis van de taal van de politicus zelf, maar gingen ook op zoek naar manieren om de woordenschat in de database uit te breiden via combinatorische kunst.

Menses Antidote

Installatie · 31/3-30/4 · Constant

Menses Antidote, de installatie van Isabel Burr Raty, was een Totem. Zijn hybride karakter verweeft een levenskrachtige smeltende genitale substantie met een elektronisch DIY zenuwstelsel. De Totem is zo geprogrammeerd dat die een geneesmiddel produceert dat Isabel zelf inneemt.

Bezoekers van de installatie maakten kennis met de Totem en haar "symbolische makershandleiding" en ontdekten zo een alternatief verleden voor de toekomst van synthetisch leven. De tentoonstelling duurde exact één maancyclus. Tijdens de opening van 31 maart, op de avond van volle maan, trakteerde Isabel ons op een *Bloody Mary Performance*.

Menses Antidote vindt zijn origine op Amerindiaans en Polynesisch territorium, waar Isabel onderzoek deed naar tribale rituelen. Ze wilde er inzicht krijgen in hun inheemse geloof, dat 'de Aarde een Baarmoeder is'. Dit idee vind je ook terug in andere concepten, zoals dat van Gaia. Het onderzoek was de aanleiding voor Isabel om met haar lichaam DNA-uitwisselingen met het landschap te organiseren. Daarmee werpt ze een kritisch licht op principes die gangbaar zijn in bio-engineering en gynaecologische technologieën.

Isabel Burr Raty combineert film, nieuwe media, live/body art en lezingen. Ze maakt hybride narratieve performance en ontwikkelt bio-autonome praktijken die spelen met synthetische magie en die in situ science-fiction verhalen genereren.

Ontmoeting

28/4 · Constant

Isabel Burr Raty gaf een korte toelichting op de installatie en ging onder het genot van een kopje kruidenthee met bezoekers in gesprek.

Iteraties / Iterations / Itérations

Installatie · 20/09-3/11 · Constant

Opening: donderdag 20/09 @ 18:00

Welke toekomst voor digitaal collectief artistiek werk?
Hoe kun je duurzame kunstpraktijken stimuleren die bewust omgaan met netwerktechnologie, collectiviteit, gemeenschappelijkheid en verschil?

Iteraties is een artistieke estafette die verschillende landen doorkruist. Kunstenaars werken in residenties samen aan open source werk dat eerst wordt getoond en dan wordt doorgegeven om te worden verwerkt door een volgende groep kunstenaars. Vrije software, open content licenties, gedistribueerd samenwerken en gedeeld auteurschap vormen daarbij het vertrekpunt.

Deze aflevering van Constant_V bood een kennismaking met het project, haar uitgangspunten en methodes. In de vitrine was ook materiaal te zien van de eerste residentie die in Sicilië plaatsvond.

<http://iterations.space/>

Wonder Woman ontmoet Victor Horta

Installatie · 25/05-30/06 · Constant

Plus-Tôt Te Laat presenteerde in de vitrine van Constant een risografische herwerking van creaties van auteurs die stierven in 1947 en waarvan de werken in het publieke domein kwamen op 1 januari 2018.

Ze remixten met name de plantaardige Art Deco-stijl van de Belgische Victor Horta met de negende kunst van William Moulton Marston, de maker van de superheldin Wonder Woman. Plus-Tôt Te Laat onderzocht op die manier de mogelijkheden van artistieke creatie, wanneer bronmateriaal publiek beschikbaar wordt.

Plus-Tôt Te Laat (PTTL) is sinds 1998 zowel een groep (in beweging) als een vereniging van tien mensen in Brussel. Ze produceren op een collectieve en open manier video's, posters, tentoonstellingen en organiseren workshops. PTTL is ook een ruimte, een plaats van creatieve confrontatie, uitgerust met verschillende creatieve tools.

Installatie in het kader van Publiek Domein Maand 2018.

Plus-Tôt Te Laat @ Kunstenroute St-Gillis

Open deurdagen · 26-27/05 · Constant

De installatie *Wonderwoman ontmoet Horta* van Plus-Tôt Te Laat in de vitrine van Constant, maakt deel uit van de weekends van Kunstenroute St-Gillis 2018. Iedereen geïnteresseerd in auteursrecht, het publiek domein en de mogelijkheden van artistieke creatie met publiek bronmateriaal, kon de installatie te bezoeken en de kunstenaars te ontmoeten.

Somatopologieën

Installatie · 04/07-16/09 · Constant

Voor de zomereditie van Constant_V presenteerde Possible Bodies feat. Spec *Somatopologieën*, materiaal voor een film in-de-maak. In de vitrine vond je 3D-afbeeldingen van materie met verschillende dichtheden, dat vragen stelde over de waarheidsregimes die samenkomen in volumetrische biomedische beelden. Possible Bodies vond een coalitie aan het werk tussen tomografie en topologie waarbij mathematische ruimte, vlees, calculaties, botten, anatomische wetenschap, weefsel en taal op elkaar af worden gestemd. Welke andere "lichamen" kunnen we ons voorstellen?

Somatopologieën bewoog zich doorheen de politieke ficties van somatische materie. Ze rolde van buiten naar binnen, van een gemedieerde exterioriteit naar een berekende interioriteit en weer terug. Het was een uitnodiging om het potentieel van ongecontroleerde somatische diepten en (on)geziene binnenkanten te heroverwegen. Dit post-cinematische experiment ontvouwde zich langs gesitueerde oppervlakten en sprong over de waarschijnlijke uitkomsten van de hedendaagse informatica heen, op zoek naar de mogelijkheid van een andere alledaagse meetkunde.

Possible Bodies is een collectief onderzoek dat wordt geactiveerd door Jara Rocha en Femke Snelting. Het bevraagt de concrete en tegelijkertijd complexe en fictieve entiteiten van zogenaamde lichamen in de context van 3D tracking, modellering en scannen. Welke materieel-culturele condities zorgen voor de presentie van deze "lichamen"?

<http://possiblebodies.constantvzw.org/inventory>

SuPi8

Installatie · 22/11-13/1 · Constant

De SuPi8 is een digitale camera... maar gebouwd als onderdeel van een Super8 camera. Om precies te zijn, is het een digitale sensor aangesloten op een Raspberry Pi, die op zijn beurt vastgemaakt is in een 8mm of Super8 camera.

Van 20 tot 22 november organiseerde Constant een 3-daagse workshop waarin we camera's bouwden, experimenteerden met hun ontwerp en SuPi8 beelden filmden.

De video's en camera's die tijdens de workshop werden gecreëerd, waren in de vitrine van Constant te zien.

SuPi8 workshop

workshop · 19-21/11 · Constant

Het idee van de workshop was om een kleine, goedkope, makkelijk aanpasbare camera te bouwen die ook nog eens weinig energie verbruikt. Hij heeft geen monitor, maar is via wifi verbonden aan een laptop die gebruikt wordt om op te nemen. Tegelijkertijd gebruikt de camera wel de optische zoeker en vooral de (soms uitstekende) lens van de filmcamera.

Het atelier werd geleid door Maxime Fuhrer.

Ontworpen voor Constant_V: Ecran Papier

on-line

Elk jaar geeft Constant de taak aan een nieuwe ontwerper of ontwerpcollectief om aan de tweemaandelijks flyers voor Constant_V te werken met behulp van Free, Libre en Open Source tools. In 2017 nodigde Constant Ecran Papier uit, een ontwerpcollectief uit Brussel.

Voor elke nieuwe editie van *Constant_V* stelden Florence Grosse, Ophélie Lhuire en Laura Tran ons een zwart-wit grafische basis voor, met een handmatige gekleurde ingreep: een viltstiftspoor, een handvol woorden, een lijn die elementen verbindt, een punt spuitverf. Door deze subtiele en soms stoere gebaren, werd elke afgedrukte uitnodiging op een andere manier tot leven gebracht.

<http://ecranpapier.be>

Publiek Domein Maand

Festival · 5-27/5 · Diverse locaties

Elk jaar, op 1 januari, verlopen de auteursrechten op duizenden werken die dan het Publiek Domein betreden. In België duurt auteursrechtelijke bescherming 70 jaar, in 2018 komen dus de werken van auteurs die in 1947 overleden kwamen in 2018 in het Publiek Domein. We heeten de creaties van onder andere Victor Horta, Anna Kernkamp, Felix Timmermans, Gustave Van de Woestyne, Ernst Lubitsch, William Moulton Marston welkom.

Auteursrecht is een belangrijk instrument waarmee creatie en verspreiding van artistiek werk beschermd kan worden. Maar het Publiek Domein is essentieel omdat het vrije toegang tot werken garandeert. In de context van een digitale cultuur die collectieve praktijken genereert en hergebruik stimuleert, wordt het belang van het Publiek Domein elk jaar alleen maar groter.

Dit jaar vulde Publiek Domeindag de hele maand mei met veel verschillende activiteiten - edit-a-tons, tentoonstellingen, ronde tafels, vertoningen, performances - dankzij de inspanningen van onze partners: de Koninklijke Bibliotheek van België (KBR), het Mundaneum, MuseomixBE, Nova Cinema, PACKED, Plus têt Te laat (Ptll), RoSa, Wikimedia BE.

Enkele hoogtepunten:

Zaterdag 5 mei

Paul Otlet & Henri La Fontaine

Edit-a-ton - Mundaneum, Mons / Bergen

Zaterdag 19 mei

Belgische auteurs & kunstenaars

Edit-a-ton - KBR, Krantenleeszaal/Salle des Journaux

Vrijdag 24 mei

Un faible degré d'originalité door AntoineDefoort

Nova Cinema, Performance / Voorstelling

Zaterdag 26 mei

**Victor Horta, Ernst Lubitsch, Ferdinand Zecca,
August Blom en Carl Hoffmann**

Muntpunt, Edit-a-ton

**Een middag over het potentieel en de praktijken
van het Publiek Domein**

Lezingen en panelgesprek met: Sam Donvil (Packed vzw), Saskia Scheltjens (Rijksmuseum NL), Sophie Vandepontseele (KBR BE), Olaf Janssen (KB NL), Andrea Wallace (University Exeter).

Moderatie: Femke Snelting (Constant)

The Death of the Authors, 1946: Xavan & Jaluka door Pléoter Spilliaestenberg

Publicatieexperiment · 25-26/5 · Cinema Nova

Op vrijdag 17 Frifek van het jaar Zek, reduceert een Quariaanse neutronenmoller de Grootzone Zendium tot niet veel meer dan een trilpudding, met dramatisch gevolg voor de verliefden Xavan en Jaluka.

In dit beeldverhaal remixte Peter Westenberg schilderijen en tekeningen van Léon Spilliaert. De expo in Cinema Nova in het kader van Public Domein Maand 2018 toonde enkele panelen en de strip zelf, die beschikbaar was in het Nederlands en het Frans.

Algorit

Algorit is een werkgroep rond vrije literatuur en code. Ze organiseren maandelijks ontmoetingen volgens het Oulipo-principe.

<http://www.algorit.net>

Variaties op een Oogwenk II

Workshop · 9/2 · Constant WTC25

Wat verstaan computerwetenschappers onder ‘mense-lijk kijken’? En hoe vertalen ze dat in een concept waar-mee gewerkt kan worden?

In deze workshop introduceerde Nicolas Maleve een methode om relaties toe te kennen aan beelden en woorden, zoals die wordt beschreven in « What do we perceive in a glance of a real-world scene? » (Fei Fei et al. 2007). Door een variatie op deze methode voor te stellen verandert hij de focus van het experiment. Het gaat niet zozeer om het genereren van kwantitatieve data door de deelnemers, maar wel om een discussie uit te lokken over wat er op het spel staat in dit experiment en hoe het de blik van computers modelleert.

Naïve Bayes

Workshop · 8/6 · Constant WTC25

Naïve Bayes is een classifier die in zelflerende algoritmes vaak wordt gebruikt voor spam filtering en sentiment analyse. Tijdens deze bijeenkomst kregen deelnemers inzage in de geschiedenis ervan, in hoe het te kunnen gebruiken voor alledaagse beslissingen, en ook, hoe je het als techniek in Python kon programmeren.

Over datasets

Workshop · 2/3 · Constant WTC25

Een dag rond datasets met algoritmische recepten als uitgangspunt voor algoritmische schrijfoefeningen.

De recepten zijn een manier om toegang te krijgen tot de praktijk van algoritmisch schrijven. Voor de recepten gebruikten ze onderdelen van het werkproces van zelflerende algoritmische modellen. Elk recept werd gecontextualiseerd. De resultaten van de oefeningen werden gedocumenteerd aan het einde van de dag.

Van woorden naar nummers via word embeddings

Workshop · 17/3 · Varia, Rotterdam

Een meeting in Rotterdam rond 'word embeddings'; een manier waarop algoritmes taal leren door de context van woorden in grote datasets te analyseren.

Lezing: Nieuwe textualiteiten

Lezing · 20/3 · La Cambre

Catherine Lenoble en An Mertens presenteerden Algoritme en hun activiteiten tijdens een studiedag in La Cambre.

<http://lacambre.be/fr/actualites/journee-d-etudes>

Playing out words to numbers

Workshop · 13/4 · Constant WTC25

Een tweede dag rond 'word embeddings'. Enkele Algoritmeleden stelden een score voor om zonder machine te spelen. Het was een manier om een van de technieken uit de machine learning te begrijpen, die tekst in nummers transformeert en de machine toelaat berekeningen te maken met taal.

Van woorden naar nummers via tf-idf

Workshop · 4/5 · Constant WTC25

Een dag rond 'term frequency-inverse document frequency (tf-idf)', een statistische methode die weergeeft hoe belangrijk een woord is voor document of corpus. Tf-idf wordt vaak gebruikt als gewichtsparemeter in tekstmining, information retrieval en gebruikersmodellen.

Lineaire Regressie

Workshop · 16/11 · Constant WTC25

Lineaire regressie is een van de bekendste en best begrepen algoritmes in de statistiek en machine learning.

Een sessie over de geschiedenis van deze techniek, de toepassing ervan in correlaties van evenementen, en hoe deze classifier gebruikt kan worden in Python.

Algoritme@Mundaneum/Arts²

Infosessie · 25/9 · Mundaneum, Bergen

Tijdens deze informatiesessie gaf Algoritme studenten uitleg over de inhoud en methodiek voor de workshop die plaats zou vinden in het Mundaneum in oktober.

Naive Bayes als verteller

Workshop · 28/9 · Constant WTC25

Op basis van de documentatie van de vorige bijeenkomst over Naive Bayes gebruikten we deze techniek nu als een recept voor potentiële literaire creatie - die zowel fysiek, computationeel of analoog kon zijn.

Machine Learning tools voor Literaire Creatie

Workshop · 8-12/10 · Mundaneum, Bergen

Gijs de Heij en An Mertens gaven een workshop in samenwerking met docenten van Digital Arts ARTS². Er werd gefocust op het gebruik van statistische machine learning modellen en archiefmateriaal als gereedschap voor literaire creatie. Alle creaties en code werden gepubliceerd onder een Free Art & GPL licentie.

Met de steun van Fédération Wallonie-Bruxelles/Arts Numériques, Arts², Mundaneum.

Daarom lees ik

Workshop · 23/11 · De Krook, Gent

Gijs de Heij en An Mertens gaven een workshop over 'Een toekomst voor Experimentele Literatuur' en algoritmische vertellers in het kader van de studiedag 'Daarom lees ik' georganiseerd door UGent.

<http://daaromleesik.be/studiedag/>

Workshop: Lineaire Regressie als Verteller

Workshop · 14/12 · Vossenplein 7

Op basis van de documentatie van de vorige Algoritmesessie over Lineaire regressie, gebruikten we deze techniek als een recept voor potentiële literaire creatie.

Afterlives+Prototypes

Onder de noemer Afterlives+Prototypes zet Constant collectieve onderzoeksprocessen in gang of geeft er een vervolg aan. De activiteiten bieden ruimte aan reflectie, verdieping en nieuwe verbanden.

De Techno-Galactische Gids voor Software Observatie: Een streaming boeklancering

Publicatie + boekpresentatie · 7/9 · Constant WTC25 + on-line

In De Techno-Galactische Gids voor Software Observatie zijn methodes bij elkaar gebracht die werden ontwikkeld tijdens de Techno-Galactic Software Observatory, een werksessie die plaatsvond in juni 2017. De publicatie werd collectief geredigeerd door Carlin Wing, Martino Morandi, Peggy Pierrot, Anita Burato, Michael Murtaugh, Femke Snelting, Seda Gürses en ontworpen door Christoph Haag.

Publiek was online of offline welkom om de lancering van de gids te vieren.

Met live bijdragen van diverse internationale waarnemers, waaronder *UDP-pantpsychisme* en *Hoe is het om een ... te zijn*.

<http://www.books.constantvzw.org/nl/home/tgso>

Networks of Ones Own episode 1: Etherbox

Publicatie · 7/9 · Constant WTC25 + on-line

Networks Of One's Own is een periodieke paranodale publicatie die collectief geschreven wordt in een netwerk. Elke episode wordt gezien als de 'release' van een softwarestack, die gecontextualiseerd wordt in zijn specifieke praktijk. De serie is gericht op het documenteren van instrumenten, ervaringen, manieren van werken die divers zijn in termen van hun temporaliteit, granulariteit en persistentie.

Deze eerste aflevering in de serie bevatte documentatie, handleidingen, essays en een software release van Etherbox. Etherbox is een constellatie van praktijken en tools ontwikkeld in en rond Constant.

<http://networksofonesown.constantvzw.org>

Boeken met een Standpunt

Lezing · 4/11 · FLAT Art Book Fair, Turijn

Op de FLAT Art Book Fair in Turijn presenteerde Femke de catalogus Boeken met een Standpunt presenteren.

Volgens Constant verdienen boeken het keurmerk "met een attitude" wanneer ze gemaakt zijn met Free, Libre en Open Source Software en gepubliceerd onder een open content licentie. De boeken en hun ingrediënten zijn vrij om te worden gelezen, herontworpen, heruitgegeven, opnieuw gecompileerd en herdrukt. Al meer dan tien jaar lang werkt Constant samen met ontwerpers en collectieven om te experimenteren met de wisselwerking tussen esthetiek, digitale productie en inhoud. De catalogus bevat nu e-books, handleidingen, software-releases, werkboeken, pamfletten, theoriecollecties, literaire werken en een kookboek. Door middel van op maat gemaakte publicatieplatforms, op maat gemaakte lettertypen en gezamenlijke redactionele bewerkingen spelen deze Boeken met een Attitude elk op een andere manier met de condities voor een gedeelde praktijk.

<http://www.flatartbookfair.com/>

BELA workshop

Workshop · 14-15/12 · Recyclart + Constant

Bela is een multi-platform compatibele, meer'talige' (Pure Data, Super Collider, C/C++) interactieve muziekmodule met ultralow latency audio signaal en sensor data processing. Het Bela platform is Open Source hardware en software. Bela wordt wereldwijd gebruikt door audio-liefhebbers, interactieve kunstenaars, muzikanten, draagbare technologie-ontwerpers, installatiekunstenaars en digitale knutselaars.

Constant, QO-2 en Recyclart organiseerden een inleidende workshop met dit platform. De workshop paste bij onze gezamenlijke interesse in fantasierijke tools die toekomstige creatieve praktijken mogelijk maken.

De workshop bood de deelnemers de mogelijkheid om een nieuw onderzoeksproject van Becky Stewart uit te proberen met behulp van het platform.

Becky Stewart is docent aan de School of Electronic Engineering and Computer Science aan de Queen Mary University of London. Haar onderzoek is gericht op het snijvlak van wearable computing, e-textiel en ruimtelijke audio met een focus op interactieve technologieën voor de podiumkunsten.

Constant Extra

Activiteiten op uitnodiging noemen we Constant Extra. De projecten hebben een Constant attitude en verknopen artistieke, onderzoekende experimenten met de programma's van collega-organisaties.

Close Encounters: Active Archives

Presentatie · 27/1 · a.pass Manchesterstraat

In het kader van de serie *Close Encounters* bespraken Nicolas Malevé, Femke Snelting en a.pass onderzoeker Pierre Rubio de lange geschiedenis van *Active Archives*. *Active Archives* startte in 2006 als Constant project rond de digitale archivering en publiceerpraktijk van culturele instellingen. Het project wordt momenteel geactiveerd door Michael Murtaugh en Nicolas Malevé in het kader van SICV.

Close Encounters is een reeks presentaties en openbare gesprekken die door het onderzoekscentrum van a.pass wordt georganiseerd. De onregelmatige activiteiten zijn lichtgewicht en bedoeld om de tijd te nemen een idee, een project, een onderzoek of een specifiek perspectief in een onderzoekstraject te ontmoeten, te beluisteren en te evalueren. Wat te studeren? Wat te onderzoeken? Welke praktijk te beoefenen?

<http://apass.be>

Interfacing the law: XPPL

Presentatie · 14/6 · Leeszaal, Rotterdam

In juni vond de feestelijke lancering plaats van XPPL: *De Xperimental Potential Pirate Library, Xperimental Private-Public Liaison, Xperimental Pretentious Performative Labor, Xperimental Platform for Potential Legality, Xperimental Post-Public Library*.

"XPPL is een ruimte voor potentieel piraten-bibliothecarisme, gericht op mensen die geïnteresseerd zijn in mediacultuur, of zoals we ze liever noemen: kenniskameraden. Deze bibliotheek verzamelt alle boeken en artikelen die rondzwerven op PZI-planken en op onze harde schijven en geheugensticks, en die nu eindelijk echt gedeeld kunnen worden. De webinterface is een catalogus van boeken en artikelen met mogelijkheden voor uploaden en downloaden."

XPPL werd ontwikkeld in het kader van *Interfacing the Law*, een samenwerking tussen Constant en xPUB in Rot-

terdam. Het project experimenteert met en discussieert over schaduwbibliotheken, pirateriële tekstverzamelingen en andere vormen van ongehoorzaam delen.

Met: Alex, Tash, Joca, Alice, Zalán, Angelika en een gastbijdrage van Dubravka Sekulic.

<https://issue.xpub.nl/06/>

Monday Readings

Leessessies · 15/1 -16/6 · a.pass

Van januari tot april was Femke betrokken bij het onderzoekscentrum van a.pass, een programma voor 'de geavanceerde studie van performance en scenografie'.

Als onderdeel hiervan stelde ze zes Monday Readings voor, die de dagelijkse omgang met digitale gereedschappen in verband brengt met theoretisch en politiek denken. Het zijn intieme collectieve situaties die gaan over de articulatie van techniek en de performance van grenzen. Tijdens deze maandagen probeerden we verbanden te leggen tussen artistiek onderzoek en technisch-politieke praktijken zoals software-as-a-critique, actieve archieven en techno-galactische observatie.

Met **Seda Guerses, Martino Morandi** en **Sina Seifee**.

Text processing

15/1

Local server

5/2

Encoding + compression

26/2

Key cards

19/3

Databases

16/4

Streaming media

16/6

<https://apass.be/monday-readings>

Feminist Futures: Automated environments

Rondetafel · 5/3 · Geological society, Londen

Hoe ziet een feminisme eruit dat zich heeft aangepast aan technologische mediatie, abstractie, virtualiteit en complexiteit? En wat zijn de nieuwe vormen van het bezetten, scheiden en betwisten van ruimte die automatisering kan faciliteren? Femke nam deel aan een debat georganiseerd door de Royal Academy in Londen in het kader van de Internationale Vrouwendag. Met Marina Otero, Nina Power, Ellie Cosgrave, Susan Schuppli en Grace Quah.

royalacademy.org.uk/event/automated-environments

Trans//border: Boundaries do not sit still

Workshop · 14/3 · ZINC, Marseille

TRANS // BORDER nam het werk van Nathalie Magnan als vertrekpunt en keek naar de relevantie van haar werk aan de hand van de creaties en het onderzoek van kunstenaars, wetenschappers, (h)activisten en studenten die verder werken op de gebieden die ze verkende.

Als bijdrage aan het workshop programma *Frontières et technologies et Rencontres Zelig* stelde Femke een collectieve verkenning voor van driedimensionale biomedische beelden.

<http://nathaliemagnan.net/transborder/>

Literaire creatie met Python

Lezing · 2-6/4 · ESADSE, St. Etienne

An Mertens gaf een lezing en organiseerde een workshop aan de Ecole Supérieure d'Arts et Design de St Etienne rond het gebruik van de programmeertaal Python voor literaire creatie.

Een lijn code is is zoals een aanwijzing uit een keukenrecept. Je neemt een ingrediënt, voegt de actie erop uit en het ingrediënt transformeert. Oulipo, het Parijse collectief rond Raymond Queneau, onderzocht het idee van recepten of voorwaarden voor potentiële literatuur al in de jaren '60. Hun oeuvre is een rijke bron van inspiratie voor het schrijven met code.

Aan de hand van concrete voorbeelden leerden deelnemers om nieuwe teksten te genereren op basis van

bestaande. Ze ronden de workshop af met generatieve publicaties.

Code als literair gereedschap

Lezing · 15/4 · Stichting Perdu, Amsterdam

An Mertens sprak over haar ervaring met automatisering als deel van het literaire creatieproces in het kader van de workshop 'Chatbots als poëtisch gereedschap', georganiseerd door dichter Maartje Smits, in samenwerking met Botsquad, Perdu en Hackers & Designers.

<https://perdu.nl/nl/1/workshop-chatbots-als-poetisch-gereedschap/>

Wat is een archief?

Presentatie · 20/4 · on-line

Met een online presentatie droeg Femke bij aan *Wat is het archief?*, een jaarlijks laboratorium georganiseerd door Arquivo Municipal de Lisboa, Videoteca. Deze drie-daagse ontmoeting onderzoekt de destabilisatie van het concept en de praktijken van het archief in de context van diepgaande technologische veranderingen die nieuwe media introduceren.

<http://arquivomunicipal.cm-lisboa.pt/pt/eventos/oque-e-o-arquivo/>

Kunstenaarsresidentie: bolwerk

Residentie · 23/4-3/5 · Constant WTC25

bolwerk combineert in het project *Crystelling* parawetenschappelijke geschiedenis, antropologie en technologie om vertrouwd te raken met het elektromagnetisch spectrum en de manier waarop radio en agrarische metaforen vermengen.

Marthe van Dessel en andere kunstenaars uit het bolwerk-sterrenstelsel zetten een laboratorium op in de Constant WTC-Studio. Ze maakten kristallen en experimenteerden met hun fysieke, akoestische, elektrische en elektromagnetische eigenschappen die signalen verzenden en ontvangen van het lichaam naar de geest (van anderen) en intra-werkende frequenties. Door de kristallen te zaaien, probeerden ze kritisch na te denken over de hedendaagse coöptatie en privatisering van de elektromagnetische sfeer.

<http://ooooo.be/crystelling/>

Close Encounters: Conditioes voor het werk

Discussie · 5/5 · a.pass

Close Encounters is een reeks presentaties en gesprekken georganiseerd door het a.pass onderzoekscentrum. Deze informele evenementen zijn bedoeld om de tijd te nemen om een idee, een project, een onderzoek of een specifiek element in een onderzoekstraject van dichtbij te bekijken, te beluisteren en te evalueren.

Voor deze aflevering van *Close encounters* nodigden Sofia Caesar en Femke Snelting elkaar uit voor een gesprek over contracten als proposities en elementen als voorwaarden. Beiden zijn betrokken bij verwante, maar zeer verschillende praktijken die ze in discussie brachten met elkaar en het publiek.

<https://apass.be/conditionsfor-the-work/>

How to Relate: Appropriation, Mediation, Figuration

Performance · 5/7 · Medienhaus, UDK Berlijn

Possible Bodies (Jara Rocha, Femke Snelting) droeg bij aan de conferentie *How to relate*:

"Hoe relaties te leggen? Naar elkaar, naar iets? Vragen over relaties zijn relevant voor kennis in de kunsten. Welke kennis kan worden ontwikkeld, hangt af van het succes of falen van relaties: Kennis is gerelateerd aan de machtsverhoudingen in institutionele, sociale en technologische infrastructuur; ze ontstaat uit de botsende eisen van hegemonie en emancipatie; ze wordt gevormd in het momentum van dingen en materialen".

<https://www.udk-berlin.de/en/calendar/detailview/calendar/show/how-to-relate-appropriation-mediation-figuration/>

Kunstenaarsresidentie: Mia Melvær

Residentie · 1/10-31/12 · Constant WTC25

Van oktober tot eind 2018 deelde Constant haar atelier op de 25ste verdieping van het WTC-gebouw met Mia Melvær. Mia is een beeldend kunstenaar uit Noorwegen. Ze werkt op het snijvlak van sculptuur, technologie en archivering. Ze werkt vaak samen met het Brusselse collectief Just for the Record, dat onderzoekt hoe gender

vertegenwoordigd is in de manier waarop geschiedenis wordt geschreven, vastgelegd, gearhiveerd, gezongen en uitgeschreeuwd.

Rhythmische contingentie

Creatie en discussie · 11/10 · Prinsenstraat 12

Vijf dagen lang sloten **Alex Zakkas** en **Kurt Tichy** zich aan bij de gelederen van menselijke en mechanische actoren die over het Brusselse Muntplein waken. Ze vroegen zich af welke verschillende datastromen en machtsvormen elkaar kruisen. Op basis van hun observaties organiseerde Constant een avond waarin we bekijken hoe surveillance verandert als gevolg van technologische ontwikkelingen. Wat is de relatie tussen vooroordeel, voorspelling en vooronderstelling? Op welke manier worden publieke datastromen gemanipuleerd om bepaalde gebeurtenissen te voorkomen, stimuleren of te anticiperen?

Samen met gasten **Dennis Pohl** en **Inigo Wilkins** reflecteerden we op de neoliberale politiek van surveillance en op de manier waarop de begrippen controle, willekeur en onvoorspelbaarheid zich van elkaar onderscheiden in fysieke, biologische, cognitieve en sociale systemen. Moderatie: Femke Snelting.

Een avond in de context van **The new local**, deel van **Precarious Pavillions**, een programma samengesteld door Michiel Vandevelde en geproduceerd in samenwerking met het Kaaitheater en CITY:LAND.

<http://thenewlocal.org/>

All-Inclusive Cyborg Talks: Diversiteit vs. homogeniteit

Debat · 23/10 · RobotLove, Eindhoven

Debat met Marije Baalman, Jennifer Kanary, Femke Snelting en Luis Lobo Guerrero. Moderatie: Danielle Arets.

"Technologie biedt velen de mogelijkheid deel te nemen aan de samenleving. Zodoende is er meer ruimte voor diversiteit. De praktijk is anders. De paradox van technologie is dat het instrument, ondanks de mogelijkheden, vaak wordt ingezet ter controle, sturing, homogenisering van de samenleving (...) Bewuste feedback is nodig voor een pluriforme samenleving."

<https://robotlove.nl/event/cyborg-talks-uniformiteit-vs-diversiteit/>

From Split Sheets to the Streets

Debat · 24/11 · AB Salon

Bijdrage aan het symposium van Q-02 werkplaats in samenwerking met Melissa E. Logan (University of Craft Action Thought / Chicks on Speed). Met Christian von Borries, Prodromos Tsiavos, Femke Snelting, Melissa E. Logan, ooooo, Yoni Van Den Eede.

"Het symposium en de reflectiedag "From Split Sheets to the Streets: how we credit, share and collect for intellectual property today and tomorrow", focust op de wereld van intellectuele eigendom in muziek - te beginnen bij vandaag en naar modellen voor de toekomst. Het is gericht op het ontleden en reconstrueren van ideeën over auteursrecht, verspreiding en verkoop van intellectueel eigendom, en op het analyseren van formats voor toeëigening. Het brengt experts van verschillende aspecten van het auteursrecht samen, van praktische publicaties tot de praktijk van het delen van culturele denkers, kunstenaars en filosofen."

<http://www.q-02.be/en/event/from-split-sheets-to-the-streets/>